

Ion
Cojar

Nu mă pripesc la concluzii

Stagiunea nu este încă încheiată și iată-ne chemați s-o evaluăm. Nu, nu sînt partizanul bilanțurilor pripite, mai ales în fața unui fenomen atît de plin de surprize ca teatrul. Considerații exhaustive asupra activității teatrelor se fac; și uneori, din păcate, în contradicție atît de flagrantă cu faptele, încît, dacă mă încumet aci la o evaluare *din mers* a stagiunii, o fac, îngăduindu-mi cel mult un început de dialog despre stagiunea pe cale de încheiere: concluziile, mai încolo, cînd vom avea în față tabloul de ansamblu și vom fi cîștigat distanța indispensabilă de la care să-l apreciem, cît de cît, obiectiv.

Cui folosește, de exemplu, să negăm prezența piesei românești cu adevărat importante, „reprezentativă pentru societatea noastră contemporană, semnificativă pentru problematica ei socială și morală?” În stagiunea 1969—1970 au apărut, după știrea mea, cel puțin trei asemenea piese: *Acești îngeri triști* de D. R. Popescu, *Absența* de Iosif Naghiu, *Camera de alături* de Paul Everac.

Au existat și spectacole care să valorifice texte românești mai vechi: *Coana Chirița* la Național, *Asta-i ciudat* la Brăila ș.a.

Există, s-au și făcut auzite, unele păreri, care tăgăduiesc faptul că s-ar fi realizat, altfel decît sub un înveliș epatant, redescoperirea marilor opere universale. *Leonce și Lena* a lui Ciulei, *Woyzek-ul* lui Penculescu, Shakespeare-ul lui Vlad Mugur, *Figaro* și *Mandragora* ale lui Cernescu — sînt ele însele cele mai puternice argumente care confirmă netemeinicia unor asemenea păreri. Fără îndoială, se pot exprima rezerve față de toate aceste lucrări regizorale, dar contribuția lor de substanță și gîndire teatrală, nu poate fi tăgăduită.

Așadar, stagiunea a avut, cred eu, și spectacole cu piese românești de actualitate, nu dintre cele mai comune, și spectacole care au valorificat la nivelul recunoscut al teatrului românesc, atît texte originale mai vechi, cît și marea dramaturgie universală. Nemulțumirea de sine în creația artistică e totdeauna legitimă; ea înseamnă exigență.

Dar decât generalități mai mult sau mai puțin ambigui, lăsând loc oricăror interpretări, e mai bine, chiar cu riscul de a nu fi originali, să respectăm acea cerință elementară a oricărei opinii critice, de a fi cât e posibil mai obiectivi — astfel ca viitoarele concluzii asupra stagiunii 1969—1970 să fie cu adevărat utile.

De ce am uita că în această stagiune „a plouat” literalmente cu premii și alte recunoașteri morale și materiale? Au fost decernate ele unor valori atât de precare, încât n-a trecut nici jumătate de an și ne temem să le mai menționăm? Dar de ce să nu spunem că, în același timp, comparativ cu alte stagiuni, climatul de creație nu a fost, zic eu, cel mai prielnic — ca urmare a discuțiilor privind noua organizare teatrală — organizare, care fără îndoială va prezenta îmbunătățiri fundamentale, dar care întârziindu-și apariția, a stîmmit întrebări, incertitudini, frământări. Toate acestea sînt, după mine, importante, și la o privire de ansamblu trebuie luate în considerație. Aceasta va ajuta la preluarea eficace a concluziilor, nu numai de către creatorii din teatre, ci de toți factorii răspunzători pentru bunul mers al vieții artistice.

La fel, nu mă pripesc cu concluziile nici în privința acestei stagiuni a Teatrului Mic, de a cărei activitate răspund. Mă simt obligat să arăt că „Mic”-ul a continuat să prezinte spectacolele de succes ale stagiunilor trecute: *Baltagul*, *Iertarea*, *Tango*, *Prețul*, *Doi pe un balansoar* și *Carlota* — la care s-au adăugat *Maria '714*, *Emigrantul din Brisbane*, *Primarul Lunii* și *Iubita sa*. Din

zestrea de spectacole a directoratului lui Radu Penciulescu, o singură excepție: *Iona*. nu a continuat să se reprezinte. Refuzul de a mai juca al interpretului, a atras, firește, și regretul nostru. Dacă numărul spectatorilor la Teatrul Capitalei a crescut, față de stagiunea trecută — pot arăta că și la „Mic”, pe ultimele patru luni, s-a făcut simțită aceeași creștere (40.120 față de 38.884). Ținînd cont că sala noastră e mică (380 de locuri) cifra mi se pare cu atît mai importantă.

Sînt perfect conștient de unele fluctuații de „succes”, de „scolpire” ale acestei stagiuni a Teatrului Mic, și dacă afirm că a fost o stagiune a unor preocupări și căutări de *firească tranziție*, în care, timp de trei luni, din lipsă de fonduri de montare, ritmicitatea premierelor ne-a fost grav afectată, n-o fac pentru a mă scutura de răspundere. Înainte de plecarea sa de la conducerea teatrului, Radu Penciulescu declara că teatrul și-a epuizat profilul și unele resurse, și că trebuie găsit un drum nou — și avea dreptate. Or, o reîmprospătare presupune căutări, timp, încercări. O evaluare responsabilă, constructivă, impune și cunoașterea realității, și căutarea soluțiilor, și încercarea lor treptată pînă la rezolvarea de perspectivă. Colectivul de la Teatrul Mic, care va mai prezenta două premiere pînă la sfîrșitul acestei stagiuni, mai poate schimba, și în ce-l privește pe el, unele considerații generale.

Deocamdată atît. Aștept, pentru propriile-mi concluzii, să cadă într-adevăr cortina peste această stagiune.

Unul din spectacolele de prestigiu al Teatrului Mic: „Jocul ielelor” de Camil Petrescu, în regia regretatului Crin Teodorescu

